

Skärfläckan i Skanör 2002–2011

ännu ett exempel på lyckat fågelskyddsarbete*

Sedan 1988 inventerar Falsterbo Fågelstation beståndet av häckande skärfläckor i Flommens naturreservat, och sedan 2007 genomförs åtgärder för att öka häckningsframgången. Efter flera år av motgångar blev resultatet för 2011 utmärkt med minst 200 flygga ungar och därmed nya skärfläckeindivider. Här följer en genomgång av projektet och arbetet för att skapa en fristad för häckande skärfläckor och andra strandängsfåglar.

P-G Bentz, Lennart Karlsson & Mikael Kristersson

Skärfläckan är en välbekant fågel längs flera av Skånes låglänta kustavsnitt, där den häckar på betade strandängar och sandrevlar. En tredjedel av det svenska beståndet på runt 1 200 par påträffas i vårt landskap, framför allt i Vellinge kommun. På uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne har Falsterbo Fågelstation sedan 1988 noggrant följt det häckande skärfläckebeståndet i Flommens naturreservat (Walinder & Karlsson 2003, 2004). När björkar och övrig vedartad vegetation röjdes bort 1994 och betning återinfördes, fick arten ett uppsving. Kolonin fann sig särskilt till rätta på Landgrens holme, en ca 5000 m² liten gräsholme i reservatet.

Antalet par som under årens lopp skridit till häckning har varierat från något enstaka till 136. Häckningsframgången, mätt i antalet ungar som blivit flygfärdiga, har

av naturliga skäl varit svår att avgöra. De årliga svängningarna har varit stora beroende på tillfälliga högvatten, predation och störning, men genomgående har antalet flygfärdiga ungar varit oväntat lågt.

LIFE-projektet

När EU-projektet LIFE-BaltCoast drog igång 2007 utsågs skärfläckan och sydliga kärrsnäppan som målarter tillsammans med groddjuren gröNFLäckig padda och strandpadda (Bentz & Forslund 2007). Projektets syfte är att bevara landskapets karaktär och den biologiska mångfalden i de låglänta kustavsnitten runt Östersjön, i synnerhet strandängar, kustlaguner och sanddyner. Inom ramen för projektet skall också sådana kustmiljöer som är på väg att försvinna återskapas. Deltagande länder är Danmark, Estland, Litauen, Tyskland och Sverige (Vellinge kommun och Kalmar län). Projektet avslutas 2012.

* Meddelande nr 263 från Falsterbo Fågelstation

Figur 1. Inhägnat område i Flommens naturreservat. Landgrens holme markerat med X.

© Lantmäteriet –

Medgivande nr: MS2008/06488.

Landgrens holme och skärfläcken

Landgrens holme ligger inom en del av Flommens naturreservat, som karakteriseras av betade strandängar med kustlaguner och smala kanaler omedelbart söder om Hamnvägen i Skanör. Den samlade arealen av den inhägnade betesmarken uppgår till drygt 47 ha (Figur 1). Från den gamla banvallen som leder från Skanörs centrum ut mot hamnen har man en utmärkt överblick över området och skärfläckornas familjeliv. Härifrån har antalet par som skridit till häckning registrerats. Under senare år har en 18 meter hög lift använts för att få bättre överblick och noggrannare inventering av antalet ruvande par.

Skärfläcken lägger vanligen 3–4 ägg som ruvas av både honan och hanen i 23–27 dagar. Under ruvningen är skärfläcken väldigt känslig för störningar. Vid sidan om framför allt rävar, grävlingar

och kråkfåglar har lösspringande hundar och oförståndiga människor bidragit till att spolia häckningen flera år under 2000-talet.

Säsongen 2002 – Trafikdöden

Inte mindre än 100 kullar kläcktes 2002 och närmare 350 nykläckta ungar sågs på eller i närheten av holmen. Omedelbart efter att skärfläckans ungar kläckts söker de föda på egen hand på grunt vatten. Konkurrens om föda och utrymme får många föräldrar att locka med sig ungar bort från häckningsplatsen. Icke flygfärdiga ungar från Landgrens holme har påträffats upp till 1,5 km från holmen, både söderut och norrut. De som väljer att förflytta sig norrut tvingas passera

Skärfläckor, hona med unge.

Foto: P-G Bentz / Sturnus

Riskabel förflyttning. Foto: P-G Bentz / Sturnus.

den trafikerade Hamnvägen. Annalkande fordon får föräldrarna att varna, varvid ungarna lägger sig på vägbeläggningen och trycker. Många blir överkörda. Detta tragiska faktum fick Falsterbo Fågelstation att med stöd från kommunen upprätta ett övergångsställe för skärfläckefamiljer inför säsongen 2002, väl skyltat och med tillfälliga, fartdämpande gupp utplacerade. Denna insats antas ha räddat livet på många unga skärfläckor sedan dess. En viss predation från kråkfåglar och trutar samt fyrfota rovdjur förekom emellertid och endast en tredjedel av ungarna bedömdes nå flygg ålder 2002.

Säsongerna 2003–2006 – Boplundringsår

Följande år kläcktes endast tolv kullar av 136, beroende på omfattande äggpredation. Grävlingen såg 2004 till att inte en enda kull av 88 kläcktes. Bona rövades endast ett fåtal dagar före beräknad kläckning. Våren 2005 skred endast ett skärfläckepar till häckning och utfallet är okänt. Följande vår inledde drygt 40 par häckningen men upprepade högvatten och boplundring innebar att inte en enda kull kläcktes.

Säsongen 2007 – Kajor på arenan

Inför häckningssäsongen 2007, det första projektåret med LIFE-BaltCoast, hade åtgärder vidtagits för att öka skärfläckans häckningsframgång. Sedan vattenvägarna ut till havet via Slusan tidigare rensats upp och fördjupats, kunde extrema lågvattenperioder i Öresund också direkt påverka vattenståndet kring Landgrens holme. Sådant lågvatten innebar i sin tur att skärfläckorna blev ottrygga och tvekade att skrida till häckning. Därför gjordes 2007 ett försök att behålla ett gynnsamt vattenstånd genom att lägga ut en provisorisk fördämning av sandsäckar vid inloppet i söder. Dessutom hade det befintliga taggtrådsstängslet kompletterats med dubbel eltråd (2 x 3,7 km, 15 och 50 cm över marken), allt för att hålla fyrfota predatorer borta från häckningsholmen. Vid ett tillfälle bröt emellertid vattnet igenom den provisoriska fördämningen och oönskade vattenfluktuationer blev följden. Vid tillfälliga lågvatten gavs rävar och andra boplundrare fritt tillträde till kolonin när samtidigt kortvariga elavbrott förekom. Dessutom dök denna vår en ”ny” boplundrare upp på arenan. När 50 par skärfläckor lagt sig att ruva sågs regelbundet flockar med 15–20 kajor noggrant genomsöka holmen på jakt efter ägg. Det nedärvda kollektiva skydd som skärfläckorna framgångsrikt utövar mot kråkor och trutar, under parollen ”anfall är bästa försvar”, tycktes inte fungera mot småflockar av kajor. Dessa slog ned i kolonin och samverkade så att någon/några kajor irriterade en ruvande skärfläcka varvid den tillfälligt lämnade boet. Samtidigt passade andra kajor på att stjäla äggen. De häckande fåglarna gav efter hand upp häckningen, men enstaka par sågs senare göra häckningsförsök på andra platser inom reservatet. Endast 3–4 kullar antas ha kläckts och det är osäkert om några ungar nådde flygfärdig ålder (Bentz et al. 2007).

Mikael Kristersson vid det permanenta dämnet. Foto: P-G Bentz / Sturnus.

Säsongen 2008 – Permanent dämme och fungerande elstängsel

Inför vårsäsongen 2008 byggdes ett permanent dämme av tjocka, spåntade ekplankor. Konstruktionen medgav att vattenståndet kunde regleras för att på bästa sätt gynna de häckande fåglarna på Landgrens holme.

Förutom traditionella predatorer som leat efter ägg och ungar har även lösspringande hundar och oförståndiga människor setts ute på holmen under häckningstid med omfattande störning som följd. För att upplysa människor om det olämpliga i att bege sig ut i reservatet sattes skyltar upp runt hela det inhägnade området och information om skärfläckorna och bästa utsiktsplatsen (banvallen) distribuerades till kommuninvånarna och besökare.

Under häckningssäsongen 2008 kunde skärfläckornas familjeliv ingående studeras och dokumenteras (filmas) av Mikael Kristersson från två gömslen, som med länsstyrelsens tillstånd placerats ut på holmen före häckningssäsongen, det ena nergrävt. Nästan samtliga 98 par som skred till häckning fick fram ungar. Inga fyrfota boplundrare sågs inne i det inhägnade området, men såväl räv- som grävlingsspår

sågs utanför elstängslet. Kombination med ett stabilt vattenstånd och ett fungerande elstängsel skulle för första gången på länge visa sig bidra till en lyckad häckning för de skärfläckor som är efter år enträget återvänt till Landgrens holme.

Det stora antalet häckande skärfläckor i kolonin lyckades på ett framgångsrikt sätt hålla närgångna kråkfåglar borta. Detta kollektiva försvar av boplatsen utnyttjades av många andra utpräglade strandängsarter som tofsvipa, strandskata, rödbena och större strandpipare men även av småtärna och silvertärna, som alla kunde häcka framgångsrikt i skärfläckornas närhet.

Många av ungarna som kläckts på Landgrens holme nådde uppenbarligen flygfärdig ålder och 26 juni sågs inte mindre än 847 skärfläckor, såväl äldre fåglar som nyligen flygga ungar, ute på Skanörs revlar. Sannolikt var huvudparten av dessa lokala häckfåglar (Bentz et al. 2008).

Säsongen 2009 – Ödesdigra strömvabrott

Efter den lyckade häckningssäsongen 2008 var förväntningarna höga inför 2009. Några få skärfläckor var på plats på Landgrens holme redan 14 mars. Antalet växte succesivt och 15 april, när många skärfläckor re-

Ägg med embryo. Foto: P-G Bentz / Sturnus.

dan ruvade, sågs sammanlagt 272 fåglar på holmen. Tre dagar senare uppstod ett tillfälligt strömvabrott under natten och raven var inte sen att utnyttja tillfället att passera stängslet, simma ut till holmen och förse sig av buffén. Följande morgon var skärfläckorna till synes rastlösa och många hade lämnat platsen. De flesta bona var plundrade och ägg låg utspridda lite varstans. Endast några få fåglar ruvade fortfarande. Fotavtrycken i strandkanten vid holmen visade att sannolikt två råvar varit i farten. Analys av några skadade ägg visade att de innehöll några dagar gamla embryon.

Några dagar efter att strömvabrottet avhjulpts återvände skärfläckorna sakta men säkert och antalet steg till 144. Häckningsförsöket återupptogs. Den 26 april uppstod ännu ett strömvabrott orsakat av ovarsamma människor och en lösspringande hund. Skärfläckorna skingrades återigen, denna gång för att inte återvända till holmen. Några fåtaliga omläggningar kunde emellertid konstateras på annat håll inom reservatet. Utspridda och utan det kollektiva skyddet har dock enstaka skärfläckepar svårt att klara sina ägg mot kråkorna.

Säsongen 2009 blev alltså misslyckad,

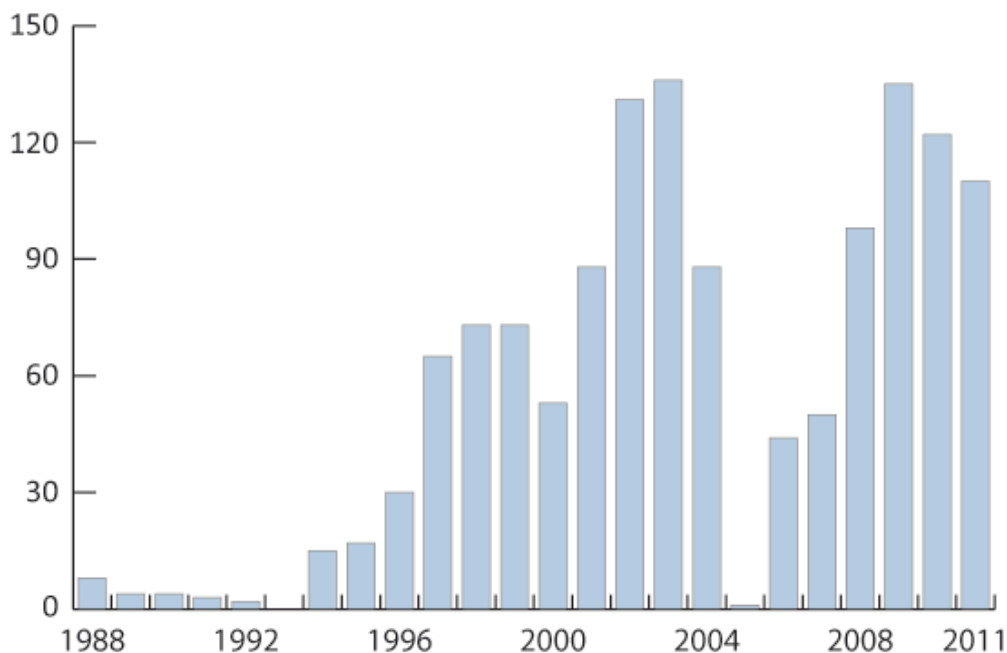
men med vetskap om att skärfläckor kan bli väldigt gamla – äldsta kända fågeln blev 27 år och 10 månader (www.euring.org) – var förhoppningarna höga inför nästa vår (Bentz et al. 2009).

Säsongen 2010 – Övåntad utgåå

Inför häckningssäsongen 2010 gjordes flera förbåtttringar i elstängslet. Förutom de befintliga två strömförande ledningarna, som sträcktes och justerades, placerades en eltråd överst på stängslet 120 cm över marken. Den senare som en gardering mot att råvar skulle frestas att helt enkelt hoppa över staketet.

De första skärfläckorna sågs på häckningsholmen 21 mars. Antalet ökade efterhand och 4 april var inte mindre än 350 vuxna fåglar på plats. De följande dagarna sågs mellan 250 och 300 fåglar spela och parbildningen var i full gång. Elstängslet kontrollerades dagligen och spår efter råv sågs endast utanför det inhägnade området.

Vanligtvis lägger skärfläckorna i kolonin sina ägg under en kort period i slutet av april. Våren 2010 blev äggläggningen kraftigt försenad på grund av den kalla, långvariga vintern och låga vattentemperaturer. Endast 100 skärfläckor sågs på Landgrens holme 25 april, medan 25 hade begivit sig till andra delar av reservatet och ytterligare 25 påträffades vid Ångsnåset på Falsterbonåsets sydsida. Ytterligare några antogs ha gett sig av till strandångarna runt Foteviken, 12 km bort. De första ruvande fåglarna på Landgrens holme sågs så sent som 1 maj. Inte mindre än 122 ruvande par sågs 23 maj på holmen (Figur 2). Ägg-läggingsperioden blev alltså ovanligt utdragen i tid. Jämfört med tidigare år var bona mycket väl samlade på holmens högsta platå. Detta berodde sannolikt på att de lägre liggande områdena var extremt fuktiga som en följd av det intensiva regnandet i månadsskiftet april/maj. Denna

Figur 2. Antalet skärfläckepar som skridit till häckning på Landgrens holme vårdarna 1988–2011.

koncentration av bon på ett litet område skulle tyvärr visa sig vara förödande för årets häckning.

Betande boskap är en förutsättning för våra strandängsvadare. Skärfläckan är i detta avseende inget undantag. För det första håller kreaturen vegetationen på en lämplig längd, för det andra bidrar de till en nödvändig tuvbildning genom tramp och dessutom håller de i viss mån nyfikna människor på avstånd. Boskap som släpps ut på vårbete efter en lång vinter i stall kan bete sig okontrollerat ystert och utgöra en fara både för sig själva och för omgivningen. För att undvika missöden och onödigt tramp i fågelkolonierna på strandängarna har djurhållaren i Skanör, Lars Persson, välvilligt tagit för vana att låta kreaturen "rusa av sig" utomhus i en hage i anslutning till stallet innan de förpassas till sommarbetet.

Att kreaturen under lugna förhållanden

trampar på bon och krossar ägg är ovanligt. Mikael Kristersson kunde från sina gömslen vid flera tillfällen 2008 studera hur hela flocken kvigor betande gick över holmen och kolonin av ruvande skärfläckor. Inte vid något tillfälle minskade antalet ruvande par efter passagen. När kossorna passerade låg många skärfläckepar kvar på bona medan andra under en stund spelade vingskadade för att avleda uppmärksamheten. En skärfläcka som låg kvar på boet högg bryskt näbben i en betande mule, varpå den förvånade kvigan retirerade. Då kreaturen under tidigare år fått skulden för ett plötsligt minskat antal ruvande par, kan orsaken mycket väl i stället ha varit ett besök av räv eller grävling natten innan.

När "kosläppet" genomfördes 22 maj och 25 ungdjur släpptes ut på strandängarna söder om Hamnvägen i Skanör, gick allt lugnt tillväga. Flocken vandrade sakta runt över hela området liksom för att bekanta

Skärfläcka spelar skadad för att lura bort inkräktare. Foto: P-G Bentz / Sturnus.

sig med omgivningarna. Skärfläckorna på Landgrens holme ruvade lugnt vidare och allt var frid och fröjd. Elstängslet höll effektivt fyrfota boplundrare borta och inga kråkfåglar försökte trotsa skärfläckornas kollektiva försvar av häckningskolonin.

Tio ungpåttar sågs 5 juni, samma dag som kreatursflocken för första gången vadade ut till Landgrens holme ditlockade av det friska gräset och den svalkande vinden. I timmar betade djuren på holmen utan att någon förödelse bland bon och ungar kunde konstateras. Det var först när flocken valde att övernatta på holmen och lade sig ner på dess högsta punkt som årets katastrof var ett faktum. En uppskattning ger vid handen att hälften av bona förstördes första natten och många av de resterande följande natt när flocken ånyo övernattade på holmen. Kajor och kråkor försåg sig under de följande dagarna av de få återstå-

ende äggen, då skärfläckornas kollektiva skydd av kolonin upphört att fungera i och med att fåglarna skingrats (Bentz et al. 2011, Kristersson 2011).

Säsongen 2011 – ”Full pott” trots närgången pilgrimsfalk

Inför häckningssäsongen 2011 sattes ett 3-trådigt elstängsel upp på tunna glasfiberstolpar i vattnet runt Landgrens holme, som ett ”inre skydd” mot betande kreatur under ruvningstiden. Olyckshändelsen från 2010 skulle inte få upprepas. Detta ”inre skydd” blev dessutom en gardering mot rävbesök om det skulle bli tillfälligt avbrott i det ”yttre skyddet”. Ett nytt orosmoln uppenbarade sig dock på vårhimlen i form av en pilgrimsfalk. Den 25 mars upptäcktes det första skärfläckekadavret på holmen. Det påträffades i samband med att det inre stängslet skulle sättas upp. På

Skärfläckekadaver på Landgrens holme 31 mars 2011. Foto: P-G Bentz / Sturnus.

morgonen hade 80 skärfläckor uppehållit sig på holmen. Senare var alla borta.

Antalet skärfläckor på holmen ökade efterhand och 3 april sågs drygt 124. Vid 16-tiden på eftermiddagen slog pilgrimsfalken till. Det visade sig vara en ett år gammal hona, sannolikt samma fågel som setts runt om på Falsterbonäset under några veckor. Falken sågs sittande på Landgrens holme med sitt byte, ännu en skärfläcka, i två timmar.

Följande dag var minst 128 skärfläckor på plats. Förhoppningen var att den unga pilgrimsfalkshonan skulle dra vidare och lämna de lättfångade skärfläckorna i fred. Risken var annars stor att hela kolonin skulle överge platsen. Ingen pilgrimsfalk sågs förrän 7 april, då Mikael Kristersson skrev i Falsterbo Fågelstations digitala dagbok:

Det är lite med hjärtat i halsgropen man

cyklar förbi och kollar på morgonen. Och när jag kom dit vid 07:15-tiden i går morse fick jag mycket riktigt bevittna ett drama på högsta nivå: Hela flocken skärfläckor var på vingarna och pilgrimsfalken gjorde upprepade attacker utan att lyckas urskilja någon individ att fånga. Flocken kastade sig hit och dit med taktiken att klumpa ihop sig som en starflock eller ett sillstim, medan falken försökte genskjuta med tvära vändningar i den friska sydvästvinden. Detta pågick en god stund och flocken tycktes mobba tillbaka mot falken som de brukar göra mot kråkor, trutar och andra rovfåglar. Ibland bröt sig en mindre flock ut och gjorde mer riktade motattacker mot falken. När denna lilla flock landade till på vattnet stannade två simmande skärfläckor kvar. Falken dök genast mot den ena i vattnet så det stänkte om det. Sedan tycktes den försöka trycka ner skärfläcken un-

Utsikt från den 18 meter höga liften 21 maj 2011. Foto: P-G Bentz / Sturnus.

der vattnet på värsta havsörnsmanér. Detta pågick i minuter och ibland sågs bara falkhuvudet över ytan, medan den samtidigt mobbades av en störttykande tofsvipa och några fiskmåsar. Efter en stund fick den dyngvåta falken släppa skärfläcken och landa i gräskanten 50 meter bort. Kvar i vattnet fanns de två skärfläckorna och till synes oskadda simmade de in i en flock på sex gravänder för att söka skydd. De lyfte när jag närmade mig och flög en bit för att åter slå ner på vattnet. De såg märkligt nog inte särskilt skadade ut. Puh, det ser ut som en ödets ironi. När vi nu med alla skyddsåtgärder äntligen tycktes ha skapat en fristad för skärfläckekolonin vid Landgrens holme, ja då riskerar årets häckning att omintetgöras av en individ av en annan

rödlistad art som räddats genom framgångsrikt skyddsarbete!!!

Pilgrimsfalkens besök blev lyckligtvis sällsyntare och lugnet började åter breda ut sig över holmen. De första ruvande fåglarna sågs 26 april. Två dagar senare påträffades ett färskt skärfläckekadaver på holmen. Detta skulle visa sig bli det sista. Efter att ha slagit sammanlagt minst fem skärfläckor under några veckor valde uppenbarligen pilgrimsfalken att dra sig till andra jaktmarker.

Antalet ruvande skärfläckor ökade sakta men säkert och 20 maj konstaterades att 110 par skridit till häckning. Samtidigt sågs de första ungarna bege sig norrut tillsammans med föräldrarna, upp över Hamnvägen.

Skärfläckehane. Foto: P-G Bentz / Sturnus.

Under sista majveckan kläckte de flesta paren. Från första parkett på banvallen kunde entusiastiska åskådare följa skärfläckornas intressanta familjeliv, alltifrån familjefejder till kollektivt bortjagande av lågtflygande havstrutar och kråkor. Passagen på övergångsstället över Hamnvägen skedde utan några missöden och inga ihjälkörda ungar påträffades. "Skärfläckevandringarna" runt hela strandängsområdet, som organiseras av Falsterbo Fågelstation och Vellinge kommun inom ramen för EU-projektet LIFE-BaltCoast, drog precis som tidigare år många deltagare och uppstigning i den 18 meter höga liften var för många vårens höjdpunkt.

De första fullfjädrade ungarna sågs 24 juni. Inga ruvande fåglar fanns då kvar

på Landgrens holme. Det "inre skyddet" i form av elstängsel hade fungerat och kunde avlägsnas för den här säsongen så att kreaturen fick fritt tillträde till det höga gräset. En försiktig uppskattning ger vid handen att varje skärfläckepar lyckades få två ungar flygfärdiga. Det skulle betyda att beståndet berikats med minst 200 nya individer under häckningssäsongen 2011.

Någon storskalig insats för att ringmärka ungarna gjordes inte men utanför själva häckningsområdet märktes 23 ungar under senare delen av juni.

Stort stöd och optimistiska framtidsvisioner
Skyddsåtgärderna för att säkra området kring Landgrens holme som en fristad för häckande skärfläckor och andra strand-

ängsfåglar – elstängsel, dämme, väggupp, skyltning m.m. – har skett med stort ekonomiskt och praktiskt stöd från länsstyrelsen, Vellinge kommun, Skogsstyrelsen och Region Skånes miljöfond. Vår förhoppning är att åtgärderna nu är så intrimmade och driftsäkra att skyddet blir permanent och en viktig faktor för ett bevarat och utökat bestånd av skärfläckor m.fl. arter i den för övrigt hårt exploaterade Öresundsregionen. Genom lokalens belägenhet, så nära ett tätbefolkat samhälle, kan den framöver dessutom betyda mycket som skyltfönster för ett lyckat fågelskyddsarbete och allmänhetens förståelse för naturvårdande åtgärder. Inför kommande säsonger hoppas vi att detta kan stimuleras ytterligare genom att en observationsplattform/fågeltorn byggs i anslutning till området.

Mot sydligare breddgrader!

I skrivande stund (augusti 2011) har många skärfläckor redan lämnat Skåne. De flesta vuxna fåglarna befinner sig längs den jylländska västkusten, i Vadehavets tidvattenzon, för att rugga innan flyttningen fortsätter till vinterkvarteren i sydvästra Europa och Västafrika. De skärfläckor som fortfarande ses längs Skånes kuster är huvudsakligen årets ungar som förbereder sig inför flyttningen. I månadsskiftet september/oktober är skärfläckorna borta, men i mitten på mars nästa år är de åter på plats!

Referenser

- Bentz, P.-G. & Forslund, S. 2007. *Att skapa livsrum – Projektet LIFE-BaltCoast*. Informationskrift Länsstyrelsen Kalmar län – Vellinge kommun. 18 sid.
- Bentz, P.-G., Karlsson, L., Kristersson, M. & Walinder, G. 2007. *The Pied Avocet – in black and white*. www.life-baltcoast.de. Report no 237 from Falsterbo Bird Observatory.
- Bentz, P.-G., Karlsson, L. & Kristersson, M. 2008. *The Pied Avocet – successful measures taken*. www.life-baltcoast.de. Report no 243 from Falsterbo Bird Observatory.
- Bentz, P.-G., Karlsson, L. & Kristersson, M. 2009. *The Pied Avocet – a "lost" breeding season?* www.life-baltcoast.de. Report no 255 from Falsterbo Bird Observatory.
- Bentz, P.-G., Karlsson, L. & Kristersson, M. 2011. *The Pied Avocet – unexpected problems*. www.life-baltcoast.de. Report no 260 from Falsterbo Bird Observatory.
- Kristersson, M. 2011. *Skärfläckorna på Landgrens holme 2010*. Report. Länsstyrelsen i Skåne län. 4 pp.
- Walinder, G. & Karlsson, L. 2003. *Inventering och övervakning av skärfläckornas häckning vid Hamnvägen i Skanör 2002*. Anser 42: 66–72.
- Walinder, G. & Karlsson, L. 2004. *Inventering och övervakning av skärfläckornas häckning vid Hamnvägen i Skanör 2003*. Anser 43: 11–15.

Redaktionen kommenterar:

Dokumentärfilmaren Mikael Kristersson har följt skärfläckorna på nära håll under de senaste fem åren och med sin filmkamera dokumenterat deras tillvaro på och runt Landgrens holme. Mikael har också dragit det i särklass tyngsta lasset när det gäller allt det praktiska skyddsarbetet som lett fram till att Falsterbonäset idag är en attraktion rikare.

